

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetések díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethetnek: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.
Egyes szám ára 5 kr. o. 6.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr., s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papir-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Voglérnél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudoll Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Posten: Haenstein és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Fürtutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyiltér sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész nagy iven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft. o. 6.
hét óra 7 „ „
félévre 6 „ „
évnegyedre 3 „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“
szerkesztősége.

Budapest, május 27.

— r. Thiers bukása egyike azon veszedelmes, a francoziák történelmében éppen nem ritka eseményeknek, melyek felverik nyugalmából az egész világ közvéleményét, s melyek megszerezték a francia forradalom óta egész Európa rokonszenvét, vagy jobban mondva részvétét a nagy nemzet sorsa iránt.

E rokonszeny, e részvét a Franciaországot utóbb ért rettentő veszedelem óta csak fokozódott, s a mily bámulatos volt e nemzet ébredése és megújodása a vérfürdő után, ép oly általános volt az érdeklődés azon mozzanatok iránt, melyek közben e bámulatos erőre ébredés bekövetkezett.

Ama parlamentararis catastropha, mely a Thiers kormánya alatt alig lecsillapult, és ismét megújuló szakadatlan crisisok után sejtethető volt, mult szombaton tényleg bekövetkezett; és ma Franciaország ismét ott áll egy ismeretlen je ne sais quoi előtt, mint állott nem egyszer már s egy egész világ feszülten várja ismét a függöny fellebbezését, mely mögött némelyek szerint halál, mások hite szerint élet rejlik.

Amaz események egyikét láttuk e catastrofaban és előzményeiben felfejlődni, melyeknél a parlamentararis theoriák összeülőknek a közvélemény sympathiájával, s melyek lehetetlenné képesek tenni a modern cultur bölcselemnek az államigazgatás terén megalkotott fényes művét, a szabad-elve népképviselési rendszert oly viszonyok között, minők egy idő óta Franciaországban uralkodnak.

Egyike ama veszedelmes tüneteknek áll a lefolyt crisisben szemünk előtt, midőn még a közvetlenül érdekelt pártok is kölcsönösen kezdenek kételkedni az ország közvéleményének hű repraesentatiójában, midőn az ország vélt érdeke, a pártok reminiscenciái, egy véres mult tanúságai és egy ország közvéleménye és sympathiai állanak engesztelhetlen tusában egymással, melynek egyévége a történelem öszhangzó példáinak tanúsága szerint nem volt még soha, mint vagy teljes fejtelenség, vagy ama halálos, életunt apathia, melyből alkothat minden élelmes, a dolgok élére magát felküzdött ember tetszése szerint mindent, csak öntudatos a szabadságot önmagának megadni tudó államot nem.

Sohasem tartoztunk azok közé, kik azt hitték, hogy a köztársasági kormány forma azon egyedüli biztos révpárt, melyben Franciaország állami hajója nyugton szellőztetheti vitorláit; hanem ama kivételes helyzetnél fogva, mely Napoleon bukása után jött létre, a tényleg létező abnormis viszonyok parancsolta szükség folytán ezt tartottuk azon minden káros praedjudiciumtól távol álló szabad mozgást engedő térnek, mely míg egyrészt megengedi, hogy az ország vérző sebeiből kiépülhet, másrészt némi tájékozást, némi megállapodást fog létre hozni az ország közvéleményében a jó-

yöre követendő politikai irányra nézve. De nem látunk kedvező jelenséget a viszonyok ily rohamos fejlődésében, a francia közvéleménynek úgy szólván legázolásában, s nagyon tartunk attól, hogy beláthatlan válságoknak lesz kuforrása az, a mi a békés fejlődés útján az ország áldásává válni lett volna hivatva.

Parlamentaris forradalom volt az, mi május 25-kén Versaillesben véghez ment; forradalom, mely kirívóan tüntet el a népképviselés egyik leggyengébb oldalát, amaz ellentétet, mely a közvélemény parancsa és törvényhozó test érdeke vagy meggyőződése közt létezhetik, mely míg egyrésztől nem tilthatja meg a népnek gyakran sajátjagoss viszonyok által pillanatnyira létrehozott hangulatával szemben képviselőinek szabad elhatározási jogát, másrésztől illusoriussá teszi a népképviselés egyik nagy elvét, melyen az jelenlegi kifejlődésében felépült.

A helyzetet legjobban jellemzi azon hihetlentény, hogy a május 24-kén, itt illetőleg a 25-ki kelettel ma Pestre érkezett párisi lapok közül egyetlen egy sem álmódta meg a másnap bekövetkezett nagy válságot; mind a tíz párisi lap Thiers állásának megingathatlanságáról beszélt, akkor, midőn alig 12 órával később a francia köztársaságnak új elnök választására lőn szüksége. — Csúpan az „Univers“ az, mely lehetségesnek tartja a kormányváltozást.

A parlamentarismus hite áll közökán Franciaországban a lefolyt események folytán; és hogy ha egyszer megrendült ily fogalmak iránt egy népben a hit és bizalom, vajon mi következik hát azután?

És vajon azok, kik azt hitték, hogy Franciaországot csak egy erőteljes, népének dicsőségét és hűségét kielégíteni tudó fejedelem kormányozhatja sikeresen, vajon mit tartunk kívánatosabbnak a jelenlegi körülmények közt: államcsíny, vagy vészthozó és emészítő forrongásokból kiemelkedését a fejedelmi eszmének? És vajon a köztársasági államforma pártolói mit tartanak jövőben saját eszméjükért, melynek válságteljes életét a mint eddig a következmények mutatják, megtörítés nélkül lehetett ily hallatlanul vakmerően megdönteni, mint történt a versaillesi nemzetgyűlésben?

Vajon republikánus ama nép, mely ily nyugodt marad a vele elkövetett merénylettel szemben; vagy csakugyan monarchista, midőn oly soká hitte mindenki, hogy nem az?

Sphinx előtt állunk, hol zsákutcában visz el az okoskodás fonala. Vagy igaza van talán a „Times“-nek, mely city-cikkében tegnapelőtti kelettel azt mondja, hogy Franciaországban azon párt fogja a nemzet támogatását megszerezni, mely a hatalman állva, befolyást tud gyakorolni a választásokra?

A jövőtől várjuk a választ.

A Deákkör máj. 28-kán délbén, a képviselőházi ülés után, értekezletet tartott, melyen a miniszterelnök, pénzügyminiszter s a kormány majdnem összes tagjai jelen voltak. Az értekezlet a határvidék polgárosítása tárgyában előterjesztett javaslatokkal foglalkozott. Szlavj min. elnök e javaslatokról rövid exposé tartott és utána Deák Ferencz szólalt fel. Az ügy nagy jelentőségét fejtgetvén, azt jegyzé meg, hogy arra kell törekednünk, hogy ama területeket minél biztosabban megnyerjük az alkotmányosságnak.

Tartózkodni kell tehát ama vidékek minden elkeserítésétől s mind attól, a mi izgatásokra adhatna alkalmat. Ajánlja ezért, hogy a polgárosítás alkalmával kibocsátott fejedelmi rendeletek s az azokban foglalt kedvezmények, minden változtatás nélkül beczikkelyeztessenek. A területek felosztását szerencsésnek tartja, a részletekre nézve felvilágosításokat adhatnak azok, kik a helyi viszonyokat tüzetesebben ismerik.

Deák végül indítványozza, hogy a párt ez ügyben jelentéstételre bizottságot küldjön ki. Ez elfogadott s a bizottság a következő tagokból alkottatott meg: Percel Béla, Gorove István, Schmausz Endre, Kondorossy György, Dáni Pál, Szilágyi Dezső, Molnár Aladár, Mandics Tivadar, Joannovics György, Bézsán, Brlcs és Vargics A bizottság holnap 10 órakor kezdi meg munkálatait, s a Deák-kör jövő szerdán, június 4-én d. e. 10 órakor tartandó értekezletén terjeszti elő jelentését.

Legujabb táviratok.

Zágráb, máj. 28. A hadügyminiszter ma megemlékezett a lakanyákat, a helyőrségi kórházat, a hadosztályi iskolákat, élelmezési raktárakat, és ágyuraktárakat; elfogadta a tábornoki kart, a katonai hatóságokat és katonatiszti testületet, meglátogatta a báni helytartót és az országos katonai parancsnoknál ebédelt. Holnap reggel folytatja útját Bécs-Ujhelybe.

Róma, május 28. Az orosz császárné, Mária Alexandrowna és Mária Nicolajewna nagyhgnők a pápa által magán kihallgatáson fogadtattak.

Páris, máj. 28. Leon Say a budget-bizottságnak kijelenté, hogy utódjának 750 milliót adott át a Nemetszágnak fizetendő hadi-kárpótlás törlesztére.

London, május 28. A spanyol republikánusok arra törekcszenek, hogy Esparterót a köztársaság elnökségének elfogadására bírják.

Berlin, május 28. A „Prov. Corr.“ a franciaországi eseményeket fejtegetve, ezeket mondja: Ugy látszik, hogy a Franciaországban felállított új kormány a külföldhöz való viszonyokat, névszerint a Nemetszágnak irányában szerződéses kötelezettség teljesítését nem érinti. A német kormánytól távol van a szándék, hogy ezen szomszéd ország belpolitikájába avatkozzék. A német kormány viszonyát a francia kormány magatartása, névszerint a szerződési kötelezettségekre vonatkozólag ezeknek teljesítése fogja meghatározni.

Az első jelzésekből azt lehet következtetni, hogy az új kormány e tekintetben tisztán csak az eddigi politikát fogja követni. — Azon feltevést véve fontolóra, hogy Franciaország most a választásfelekezeti tekinteteknek befolyást engedend saját külpolitikájára: kételkedni lehet, hogy ama tekintetek Franciaországnak külpolitikai állására vonatkozólag bármi módon is érvényesíthetnek magukat. Egyébiránt Nemetszágnak minden körülmények közt biztos megnyugvással tekinthet a francia viszonyok új fejlődésére.

Páris, május 28. A börzén azon hír kering, hogy a nemzetgyűlésben indítványok fognak tőteni a köztársaság kiáltása és Mac-Mahonnak a köztársaság elnökévé öt évre leendő kinevezetése végett.

Zágráb, május 28. A varasdi községi tanács ujjalakítása a nemzeti pártra nézve részben kedvezően ütött ki.

Krakó, május 28. Azon vallási társulatnak tagjai, kik a tarnovi templomban a merényletet elkövettek, elfogattak.

A catholicismus és az álliberalis sajtó.

V.

Az előbbi cikkemben elmondottak után legyen szabad egy igazságos és méltányos kértést koczkaztatnom.

Önökhoz szölok t. ellenfeleink, kik ugy-e bár csak az igazság (!) mérlegének serpenyőit akarnák egyensúlyba hozni az egyházi javak dividálása által, hogy t. i. annak is legyen, a kinek nincs, nem lennének-e hajlandók ugyancsak az osztó igazság elve alapján már egyszer, valahára a kath. alpapságra és kath. néptanítóinkra is kiterjeszteni ezerfelé igénybevett gondoskodásuk közepette nagybecsű figyelmeket, mielőtt pl. a kath.

tanalap egyik nem lopott, hanem igaz pénzen szerzett tényezőjét, a monostori uradalmat kiassignálnák az egyetemi 1200—1600 frttal javadalmazott tanár urak fizetéseemelési céljaira? hisz alpapságunk $\frac{7}{10}$ -ed része 250—400, tanítóink zöme állag 60—200 frt között vacilláló javadalmi ellátás mellett, feketettel a mostani, nemcsak nagy városokon, hanem faluhelyeken is szerfelett megnehezült időkre, nyomasztó anyagi körülmények terhe alatt nyög, az élet legnélkülözhetlenebb szükségleteit is sokszor nem fedezhetvén; de ennek daczára, habár az említett monostori javakhoz közelebb is állunk, mint bárki más, mégis senkinek sem jutott eszébe közülünk annak rovására segíteni, illetőleg segítettni anyagi kedvezőtlen viszonyainkon, nem, mert rendeltetési céljával magunk sem látjuk összeférőnek ezen uradalom javaira való áhítózásunkat. Küzdenek bizony soraink közül is igen sokan az anyagi szükség kellemetlenségével, s míg mi küzdünk, önök egyházi javainkat — igazságszeretettől? szemünk elől elkaparni és Budapestre szállítani akarnák, mint pl. a gyulafehérvári csillagdat is könyvtárostól!

Ha ez az expediciós korszak ily mérvben erőtt vett ellenfeleinket, kik csakis egyedül ez utra térve reménylik a catholicismus felvirágoztatását? ha a kormány atyáskodásától várják papjaink és tanítóink szebb jövőjét: nem lennének-e szivesek ezen céljaik könnyebb valóstása tekintetéből ugyancsak Budapestre szállítani egy, az atyáskodó kormány, mert a magas m. kir. kincstár kegyurasága alatt álló plebániát pap, templom, papilak és templomi ruhákkal együtt — revisióra? — ha igen, jót állok érte, hogy a lelkész alig 30 frtnyi havi díjával, a templom, falai megbomlásával, a papilak másfél százados gyászos kinézésével, az isteni tiszteletnél használatni szokott ruhák foszlányaikkal ott fent rövid szemle után méltóknak ítéltetnek arra, hogy az előrehaladott idő daczára a bécsi világkiállításán, ha egyebütt nem, a török szultán mesés értékű kínesei szomszédságában hely szoríttassék számukra.

Ha azonban, mint gyanitom, ez általam ajánlott szállítási tervet különben tulságosan is vállalkozó szellemük által a „nihil prodest“ okából nem találnák felkarolhatónak, azon esetben engedjenek maguknak igazságszeretettök ugy is messze el- és kiágazó fájának árnyékában egy kis türelmet, s hallgassák meg, mint igazságszeretőkhoz illik, a magas kincstár, mint kegyur kegyelmében levő lelkészek és tanítók anyagi ellátása nehány, a keserű tapasztalásból meritett, ismertető vonásait; mert felteszem, fel kell tennem, hogy a türelmes áttekintés után nem fogják egyházunk egyik vagy másik birtokának Budapestre szándékoltt szállításánál, illetőleg, illetéktelen célokra fordításánál az alpapságot s ezek között a kincstári lelkészeket sem, igazság- és méltányosságszerető számításaikból kihagyni.

Az 1867-ben létrejött parlamentararis magyar kormány ugyanis alkotmányossága és életrevalósága kézzel fogható jelét kívánván adni, mindjárt a szervezkedés kezdetén egyik feladatul tűzte maga elé az állami szolgálatban levő minden rangu és rendű hivatalnokok javára egy a jelenkor kívánalmái és az idők hova-tovább, inkább és inkább terhesülő követelményeinek megfelelőbb új létem — status — kibocsátását, megállapítását. Keresztül vitetett-e pedig? és ha igen, mennyiben? említett létem, én csak is a többi hivatalos osztályoktól eltekintve, a bányatiszteket említem

meg, mint a kik hosszabb idő óta az új status élvezetében vannak, s ezenfelül az ugyanazon helyeni szolgálat minden 5 éve után 100 frt többlet biztosított részükre. A kincstári papság elég merész és bátor volt önmagát akár szellemiség, akár hiv. állás, vagy mindkettőnél fogva együttvéve a bányatiszti kategóriába beleképzelni; következésképp azon reményben ringott, hogy egy kalap alatt az ő, még Mária Theresia uralkodás idejében kiadott léte me is a jelen körülményeknek meg nem felelő egyformaságból kiragadtatik és a kor kívánalmaival összeegyeztetethetőbb kerékvágásba tereltetik. Csalódott a papság! mert őt bizony kifeledték, vagy jobban mondva, készakarva kihagyták a „credo“-ból. Maradt tehát, a hogy volt: in statu quo! E nem remélt mellőztetés hármaskörből megfoghatatlan előtűnt: 1) mert nagy bizonyosságával birunk annak, hogy a kincstári korcsmák és malmok dus jövedelmei, melyek egyházi szükségletekre és leginkább csak ezekre vannak rendelve, az egyház személyzet jelen javadalmait megkétszerezése után is évenkénti tetemes felesleget mutatnának fel; 2) mert ujabban az ugynevezett bánya-felőrők — hutmánok — fizetése is a lelkesekét, jóval túlhaladó összegre emeltetett; 3) mert e mostoha atyáskodás azon kormánytól jő, mely nem hiszünk talán önmagunknak, ha nyíltan kimondjuk, hogy a magyar kath. clerus politikai magatartásának sokat köszönhet, kellene, hogy köszönjön. Nem akarunk e nyilatkozattal a közvéleménynek különben a balpárt felé törekvő hajlítására czélozni, azt kívánván itt csak megjegyezni, hogy kormányunk által nemcsak kath. tanintézetek mellőztetnek, hanem földesuri kötelezettségei folytán szorosan hozzá tartozó vallástügyeink is háttérbe vannak szorítva, de mindarra, mi közös, busás átalányok szavaztatnak meg általa évenként.

Csik-Somlyó, máj. 26. 1873.

Tisztelt szerkesztő ur!

Közép-tanodának a megelőző napokban ritka, ünnepélyesen hangolt és hatásaiban is fontos-sá válható becses látogatáshoz, volt szerencséje. A közoktatási m. k. ministerium az erd. katolikus közép-tanodák megvizsgálására kiküldött biztos és

TÁRCA.

A bey háza.

— Rajzok a háreméletből. —

(A „Revue des deux Mondes“ után.)

IV.

A teremben beállott az esti homály; a butorok, a kárpitozat sötét színűek voltak; sűrű függönyök védték a termet a nap alkalmatlan sugarai ellen.

Elmast, amint az utca rekkenő forráságából a terem hős homályába lépett, a jóllét kéjes érzete fogta el; elvakított szemei még nem szoktak hozzá a nagy terem mesterséges homályához; szelleme pedig megijedt elhatárolása vakmerő voltán. Mikor eltávozott a hareméből, nem volt kellő elővigyázat, hanem egyenesen elment a főutcára, nem igen törődve azzal, hogy nem követi-e valaki, vagy nem ismerték-e meg. — Maimbert gondolkodott e felett, míg Elmas iparkodott hozzászokni a homályhoz. A cadine világosszínű ruhája feltűnően vált ki a pamlag sötét színű redőzetén, arca és a nyakán látható piros folt a félhomályban világítani látszottak. Egy napsugár, mely a redőnyzet hézagán keresztül hatolt, megakadt a hölgy fátján, és szőke szemöldökén végig tündökölt; szende fényben ragyogtak Elmas fekete szemei a nap által lopva besugárzott szőke pillák alól. Hajzata ébrenfekete volt, arcszíne kissé halovány, mint a téli rózsza; a haremi élet, mely a nőket rendszeren elrutítja, e hölgy arcára a növényházi virág szépségét varázsolá. Mindezen ellentétek képezék a cadina megmagyarázhatlan kecskeit.

Elmas nem akarta elmondani Maimbertnek eljövetele okát, talán azért, mert restellé, hogy boszúvágyának szózatára ép úgy hallgatott, mint a szerelem sugallatára vagy tán azért, mert neheze esett bevallani azon bánásmódot, melyben most este részesült.

„Nem látja, hogy szeretem? mondá. — Érze be ezzel.“ Beszélt neki első találkozásukról, hogy mint látta őt egy egész este a pasa házában. Beszédében is valami különös bűbáj volt, oly sajátoszerű kecses eljé a azon francia szavakat, melyek a keleti embernek durvának látszanak; Maimbert egész elragadtatva hallgatá a nőt. Mely csend uralgott körülöttük; mi édes volt e félhomályban szerelemről suttogni, elrejtve a világ irigy szeméi

határvidéki tankerületi főigazgató, kir. tanácsos Mészáros Nándor ur! ő nsga Székely-Udvarhelyről folyó hó 21-én este érkezett Csik-Somlyóra s 25-én reggel távozott körünkből. Megjelenése, mint a magas kormány figyelmének és jó akaratú érdeklődésének záloga általános rokonszenvenv fogadtatott; fokozódott e rokonszenv és őszinte tiszteleté váltott a ministeri biztos ur közkedvességű egyénisége, humanus modora, tapintatos eljárása, azon fenkölt gondolkozása miatt, melylyel szándékait, törekvéseit, megjegyzéseit s mindenre kiterjedő megfigyelését közölte.

Első nap a tanári testülettel megismerkedvén második és harmadik napon a gymnasiumi osztályokat oly óra renddel vizsgálta meg, hogy minde-nik tanár előadásai s lehetőleg minden tárgynál megjelenhessék. Bele szólt a tanulók kérdésébe s miután a muzeumot, könyvtárt, s testgyakorlati előadást is megnézte, úgy nyilatkozott, miszerint tekintve a gymnasium gyengébb felszerelését, az eredménnyel meg van elégedve. A min ezen iskolánál első sorban és okvetlenül lendíteni kell, az a hét osztályu gymnasiumnak kiegészítési ügye. Átlátta, hogy ezen gymnasiumnak aránylag legnagyobb vidéke van, és hogy szegénysége miatt ezen székelynép távolabb eső közép-iskolához nem utalható; az intézetnek további csonkán maradását pedig a ma holnap törvényre valóandó közép-tanodai törvényjavaslat semmiképpen nem fogja megtűrni. E körülmény tehát az erdélyi egyházmegyei tanács figyelmét, és gondoskodását feleltébb érdekli. — Ezen kívül jól esett látnia, hogy a székelyföldi gymnasiumok mellett jól vezetett növeldek is virágzanak; tetszetek a somlyói iskolai helyiségek, a nagy kiterjedésű szép iskolai telek, megtekintette kegyeletünk főtárgyát, a kolostori Mária kegyképet, a zárdát, kiemelkedett a kis somlyóhegyi kápolnához, gyönyörködött a vidék bájos varázsu tájképeiben, tisztelettel hajlott meg székely nemzetünk dicső múltja és szebb tulajdonai előtt; megnézte bár nem hivatalosan a csik-szeredai földmívelés felső népisiskolát is, s mind ezen eljárásaiban annyi finomságot és bölcsességet tanúsított, miszerint Trefort A. miniszter ur ő excellenciájának választását ily kényes természetű kiküldetéshez egészen szerencsésnek és olyannak kell tartanunk, melyből csak és haszon áldás háromolhatik a miközött. — és nevelés ügyünkre. Éppen azért, mi sem vala kívánatosabb, mint: a más felekezeti gymnasiumok felől is, ily tapintatos tanfériak által szerzettetni tiszta értesülést a magyar kormánynak, ha az van szándékában, hogy a hozandó közép-tanodai törvény az ország valamennyi iskoláiban mennél egyetemesben hajthatassék végre.

Mészáros Nándor ur ő nagysága, miután tőle a tanári testület és ifjuság a kölcsönös érzelmekhez méltó ünnepélylyel vált meg, Kanta elől, védve e falak által, melyek még az engesztelhetlen napsugarakat is távol tarták. Elmas egy mozdulata folytán sűrű hajzata szétomlott fehér vállain. Hasztalan iparkodott azt rendezni, Maimbert segíteni akart neki. A cadina hajzata tele volt egy ismeretlen illattal, mely a francziát egészen megzavarta. Kezébe vette e selyemlágy fürtöket és hosszan szitta az azokból ömlő illatot; — most teljesen ittas lőn.

A muezzin hangja, ki a közel mináretről hirdeté a híveknek az ima idejét, tudatá ő velük is, hogy a válás perceze elérkezett. Smyrna ébredőfélben volt és ismét elkezdé munkásságát, melyet a siesta órái megakasztottak; most azon kellett lenni, hogy Elmas ne találja az utcákat nagyon népe-segnek. Magára hagyatva, Maimbert azon vette megkát észre, hogy képtelen higgadtan gondolkodni; a cadina látogatása megzavarta. Kiment a szabadba, hogy gondolatait kissé rendbeszedje. Végig ment a még néptelen főútcán, a zsidónegyeden és elment a karavánhidra, ott egy narghilt színi. Midőn visszatért házába, úgy érezte, mintha e naptól fogva ránezve új élet kezdődne. Régi buskomorsága eltűnt egy eddig ismeretlen boldogság érzete elől. Elmas azon helyen a hol ült, egy kendőt felejtett, melyet ruháinak illata még egészen áthatott; Maimbert boldognak érezte magát, hogy ez emléket megtalálta.

Smyrna és Bournabat közt, a Dianafürdők közelében, az utas, ha balra fordul a lápos felé, egy jó nagy kerthez jut, melyet magas falak keritének be, és mely füzfák, jegenyék és gyümölcsfákkal van beültetve. A magas fűben két forrás csergedez, melynek egyesített vizei egy náddal elborított tavat képeznek, hol évenként két ízben nagy tömegekben ülnek tanyát a vándoromadarak. A tó sima tükrén kis kerek templom bámulja cifra ékítményekkel díszített fehér oszlopait. Ezen szentélyt, mely hajdan a muzák tiszteletére volt építve, idők és emberek tiszteletben tartották; az oldalfalazaton néhány márványkő ki van törve, de a romokat eltakarják a szőlőkék hajlékony indái; az épület, mely zöld takarója alatt tiszta fehér, oly fiatalnak látszik, mint lehetett azon korban, midőn Homer leányai vitték belé áldozataikat. Kisse odább a források közt egy fekvő helyzetben levő nőszobor látszik széles talpazatán aludni, az már nem volt szerencsés, mint a templom, ezt már megrágtá az idő foga. Feje és egy karja le van törve, a monotheista hódító fegyvere mély sebeket ejtett a márványistennő testén.

felé vette útját. Ez intézet polgársága s okáig nem fogja a derék férfiu kedves alakját feledni.

Somlyói.

Sz.-Udvarhely, 1873 máj. 25.

Tehát megértük — tehát átélük a székely-udvarhelyi ref. collegium magasabb tanintézet-i életének két százados emlékünnepe.

Ugy van, csakis magasabb tanintézet-i életének két százados ünnepe, mert, hogy városunkban szabad nevelés hajlékának meg kellett nyílni, előzőt már három századdal, azt az eddig ismert nyomok alaposan gyaníttatik, s az ezután fölfedezendők kétségtelenül be fogják bizonyítani.

Áldozósütőtörök reggelén ünnepi díszbe öltözött iskolánk tégány négyeszőgének kerté alakított belső udvara s az udvar közepén álló kisdudvirágos kert csaknem félszázados kincse a Kis Gergely-féle emlékoszlop. A két emeletes épület falait füzérek, koszorúk, virágkoronák lep-ték el; közé-közbe ékesen behelyezkedvén azon alapítói arcoképek, a melyek iskolánk birtokában vannak. Ott láttuk Kis Józsefet, gr. Toldalaghi Lászlót, gr. Korda Anna, gr. Székely L. Kassai Samuel és neje Toldi Sára arcoképeket, eredményes munkájuk örömeztetének nyugodtságával tekintvén alá a halás utódokra.

Megjelentek az épület parkányzatán tölgyfa-levelekből kirakott betűkben Bethlen János kanczellár, br. Daniel István, Kis Gergely és Kis József mint iskolánk oszlop-emberéi.

Még az ég is ránk mosolygott, más vidékre küldvén felleget, s a mint kitűzhetők nemzeti szín selyemből készített, iskolánk czimerével, jelmondatával és évszámunkkal ékeskedő ujdonatuj lobogókat, 10 órákor megkondultak az ünnepély kezdetét jelző csengettyűk.

Iskolánk ének- és zenekara váltakozva készítette az elhelyezkedett roppant közönséget, hogy Kis Ferencz rendes tanár megnyitó imájával istenéhez emelkedjék.

Utána az egyik gondnok Nagy Lajos lépett a szószékre, s emlékbeszédével az ünneplő közönséget a szó teljes értelmében elragadta.

Az ének és zene ismét szólott s Székely Miklós iskolánk egyik szép reményű növendéke saját maga készítette alkalmi költeményét szavalta el. Öröm volt hallani a zugó tapsvihart, melyben még a gondnoki emlékbeszéd után jött költemény is részesedett.

Szándékosan mellőzöm a szószék embereinek bemutatását s méltatását, mert az érdekelte közönség egy önálló emlék-könyvben fogja olvashatni az elmondottakat. Csak annyit jegyzek meg, hogy az ünnepély méltó volt tárgyahoz, czél-

E csonkítások daczára nem lehet mély csodálkozás nélkül szemlélni eszobor tartásának kissé lágy kesét, a vonalak kéjes hajlását, a jobb lábat takaró redőzet finomságát. Még odább a pázsiton, a kertész által bántatlanul hagyott sűrű bokrosban egy nagy gypsz- és fából készült épület látható, melyen számos ablak van szabályos csoportozatban. E rögtönzött épületen bizonyos csin észlelhető. Izléses faragványu faereszek emelkednek a kapu fölött, sűrű rózsabokrok borítják az egész homlokzatot. A kerthben, melyben csak a sétálók szeszélye jelöli ki a járdát, számos rózsabokor nő még, melyek után az egész birtok a gülhané, vagy rózsaház nevét viseli. Egy tatár ház, építve egy napra a virágok hazájában ódon romok közepette: nem hü képe-e ez a sultánok uralmának?

A nap melegebb óráiban a kis jóniai templom volt Elmas menedék helye. Finom gypotszőnyeg borítá a padozatot; elterülve vánkosan, védve a hűs márvány és hűsítő lombozat által a nap forrása ellen, itt szokott délbén pihenni. Itt tudta, hogy nem találkozik Nedjibével, ki jobb szeretett a pitvarban időzni, hol a rácsosított ablakok mögül nézhette a járókelőket, közé-közbe sűteményt falatozva és a szomszédnőkkel és rabnóléi szüntelenül fecsegetve.

A Maimbertnél tett látogatási utáni napon a mektoubdji második neje a kis templom előtt elterülő tő partján ült. A fűbe leánykájajátszázott egy más gyermekkel. Elmas abbahagyta kézi munkáját és szórakozottan kinézett a smyrnaitengerből felé, melyet a kert falairól megláthatott. Keblében a különféle érzelmek harcra keltek; majd az elragadtatás bizonyos nemével akadt meg emlékezete a tegnapi eseményeken, majd a lelkiismeret szemrehányásai vettek rajta erőt. Férjét megveteték, nem késett rajta oly boszut venni, melyet megengedhetőknek tartott; majd meg vallásos érzelve lobbantotta szemére vétkeit, mely szentségtöréssé vált az által, hogy egy hiteltlen boldogított szerelmével. Daczára annak, hogy neveltetése európai szellemben vezetett, daczára mind annak, mit theraphiai barátaiól hallott, a gyermekkorában hallott tanításokat nem volt képes feledni. Szíve mélyében török maradt; hite, melyet a szenvedélytől elragadtatva feláldozott, ismét felszínre került, mihielyt a mámor eloszlott. „Nagyon vétkes vagyok, mondá magában. Vajh meg fogsz-e Isten bűnömért bocsátani?“ De lélekfurdalásai nem voltak oly erősek, hogy bűnbánatot eredményeztek volna, — nem birt hozzászokni azon gondolathoz, hogy szerelméről lemondjon.

jához, s a ki részt vett benne, azon el nem titkolt ohajjal távozott, hogy a mi az ünnepélyből sajtó által megmenthető az meglegyen mentve.

Jelen voltak az ünnepélyen a helybeli testvér tanodák, egyházközségek és város előjáróin s képviselőin kívül első sorban Udvarhelyszék tisztsége, Dániel Gábor főtitkár ő méltóságával egyetemben, ezen kívül a politikai társadalom valamennyi helytt székelő hatósága, sőt maga a katonai tisztikar is testületileg. Jelen volt egyházmegyénk helyettes esperese is többet magával, ámbár az ünnepnap több lelkes urat otthon tartóztatott.

Nagy örömet szerzett iskolánk előjáróságának az enyedi egyházmegye két küldöttével képviseltetvén magát Basa Mihály, esperes és Toth Mózes, lelkes urak személyében, kik mindketten iskolánk egykori növendékei.

Üdvözlő levelével tisztelte meg iskolánkat legidősebb gr. Teleki Domokos, tanodánk egykori drága emlékü főgondnoka.

Üdvözlő levelekkel, távirataikkal tisztelték meg a maros-vásárhelyi, kolozsvári, zilahi, pesti, nagykőrösi, debreczeni és pápai főiskolák, Nagy Péter püspök ur és egyház kerületünk igazgató tanácsa.

Iskolánk egyik újabbkori növendéke pedig Felméri Lajos egyetemi tanár alapítvány-bejelentéssel fejezte ki örömét, háláját.

Az ünnepélyt lakoma követte Nagy Lajos gondnok ur háznál és szívessegeiből, mind végig emelkedett ünnepies hangulatban lévén a társaság.

Az első pohár volt a királyé és szeretve tisztelt családjáé. Éltették egyházkerületünk igazgató tanácsát, igen püspökünket s ezt táviratilag azonban meg is küldötték. Éltették a tanodánkról még betegségekben sem feledkező legidősebb gr. Teleki Domokost. Igen az ünnepély magaslati szónokát, iskolánk lelkes gondnokát Nagy Lajost — a szíves házi gazdát. Szóval a szív teljességéből nem egy pohárköszöntés származott.

Öröm napunkat táncszvigalom zárta be a reform. leány növelde termeiben. Ez isten kegyelméből s egyik főgondnokné méltóságos Ugron Jánosné bálányai gondnokságából annyira sikerült, hogy a felkelő nap sugarai oszlatták szét vendégeinket.

Iskolánk iránt való áldozatkészségüket itt is többen kitűntették, mint a bálány, Bíró Pál, Tibád Antal királybíró, Bodor Pál és Solymosi János gyógyszerész urak, s maga a helybeli réformátus egyház község, mely termei átengedésével segített bajunkon, nem lévén ez idő szerint városunkban szabadon semmiféle báli helyiség.

Beállt az este, a nap a sandjaki kastély távol falai mögött a tengerbe szállt. Elmas visszament lakosztályába, de csakhamar elhagyta azt, követve anyjának égy vén, Nazli nevű rabnője által, a ki a minap is elkísérte Smyrnába. A bey neje elment a moséba, hogy Istenhez imádkozzék segély és vigasztért. A mosé nagy, de igen egyszerű épület, melyben a mihrab, vagy is szószék cifrázatán kívül semmi különös ékítmény nem látható. Egy színes lámpa, mely selyemzsinógon lóg le a padlóról, árasztja szét rezgő fényét a templom négy falára; gyenge világossága nem hat a szentély szögleteibe, melyeket titokszerű árny fed. Az imádkozók mormogása gyengéd, mint a sohajok zaja, elhat a leghomályosabb rejtekekig, melyekben határozatlanul lehet kivenni a térdeplő nők fehér alakjait. Néhány ájtatos leguggol a zöld szőnyegen és testével ide-oda hajlongva mondogatja a korán verseit; az esti ima órája közeledtével a vén imam remegő kezeivel meggyújtja az oszlopokon alkalmazott kis éji lámpácskakat. A mohamedanizmus nem pusztá halmazva a vad dogmáknak és gyermekes babonáknak, mint sokan gondolják, hanem az isteni könyörületességen és az Isten végtelen jószágába vetett bizalmon alapul. A müzülman nő felkeresi a mosé-t, mint a keresztyén nő az egyházat, hogy ott bánatában enyhülést, a megpróbáltatás napjaiban segélyt keressen. — Elmas bizalommal imádkozott, de mintha isten imáját nem akarta volna meghallgatni, — mert mikor már egy teljes órát töltött a templomban, czéljától, melyet elérhetni remélt, távolabb érezte magát, mint valaha. Mig ajkai a gyermekkorában tanult koránverseket mormogták, szelleme máshol járt. A hűs mosé nyugalma eszébe juttatá a nagy, magányos, árnyalt termet, melyben a tegnapi nap egy részét töltötte volt; egy pillanatra csakhamar feledő rettegését, hogy magát kéjes merengésnek adva át, vissza-idézze emlékébe azon ballépést, mely neki anynyi kint és anynyi boldogságot hozott.

A következő napokban gyakrabban járt el a moséba, mint valaha; de e jámbor zárandoklásokkal csakhamar fel kellő hagynia, mert észre vé, hogy gondolatai a szentély magányában igen messze tévedtek azon utról, melyen járnok kellett volna.

(Folyt. köv.)

És most azon óhajással zárom be leveletem: adja Isten, hogy collegiumunk új századi missióját megértse és aztbe is tölthesse!

Szakács Mózes.

Thiers beszéde

a francia nemzetgyűlés 24-ki ülésében.

„A nemzetgyűlés nem fog rajta csodálkozni, hogy engem a szószeren lát megjelenni. Az egyet- len ember, ki itt felelős a kamra és az ország előtt, én vagyok. Én pontosan ki akarom fejteni önöknek ama politikát, melyet két év óta követ- tem. A 30-as bizottmányban sürgetőleg követel- tem, hogy az interpellációk feletti tárgyalásokban részt vehessek; a jelen vita bebizonyítja, hogy mennyire igazam volt. Tehát mind a törvény, mind a pusztá józan ész engem nyilatkozatokra hívnak fel. Minisztereknél megfogható, ha azok azon meg- győződésben, hogy az országgal jól tesznek, a hatalmat nem örömet bocsátják ki kezeikből. De rám nézve más eset forog fenn. Én ezen állásra a legnehezebb körülmények közt hívtam meg, a melyek csak valaha történelmünkben fölmerültek. Én azt hosszas ellenkezés nélkül elfogadám, puszt- a köteleességérzetből; az ország ezt jól tudja. Most ám ítéljenek önök fölöttem; ítéletök rám nézve tör- vény leend. Én szintugy tiszteltem apolitikát, mint a vallási lelkiismeret szabadságát; de a peroz ünne- pélyes s nekem minden irányban nyíltan kell szó- lanom.

Már ezen politika, melyet kétértelműnek ne- veznek, általam s tisztársaim által nem szabadon választatott, hanem a körülmények által erőszakol- tatott ránk. Nekünk ebben semmi más érdemünk se volt azon kívül, hogy a helyzetet helyesen fog- tuk föl. Akkor arról volt szó, hogy pénzügy s had- sereg nélkül, az idegeneknek az ország területén jelenléte alatt, s a pártharc közepette kormány- zati létesíttessék. Tekintsenek önök magukra s a keblükbeni szakadásokra, s ekkor mondják meg, hogy vajjon könnyű dolog-e itt kormányozni. Nem akarom önöket megsértetni, de legyen sza- bad nyíltan kimondanom: némelyek önök közül a köztársaságot, mások a monarchiát akarják. Mindkét meggyőződés tiszteletre méltó. Ki akarná kárhóztatni a monarchia párthiveit, miután az az utóbbi századokon át Franciaország nagyságát képezte?

Másrészről a köztársaság párthivei ismét azt mondhatják, hogy egy időben, midőn a democratia teljes áramlatban van, a köztársaság ama kormány- forma, melynek az országot meg kell mentenie. Hogy mily csekély a két párt közti különbség ezen házbán, azt önök legközelebb Martet megválasztá- sánál látnak.

Nyíltan ki kell mondanom: a ház ezen olda- lának nézetei (a jobb oldalra mutatva) nem egé- szen az országéi. (Baloldalon tetszés, jobb olda- lon nyugtalanság.) A „köztársaság“ szó önök kö- zül sokakat talán elnémit, azonban helytelenül. A valódi republikánus mérsékletet s önuralkodást ta- nusit; s most teljes okunk van azon föltevésre, hogy a köztársaság igen jól lehet Franciaország- nak természetes kormányformája. Ha nem is a fel- söbb osztályok, de tömegek minden esetre repub- likánusok: azonban a köztársaság jövője csupán attól függ, hogy az az országot ne remítse el, ha- nem ellenkezőleg nyugtassa meg. A képmesség nél- küli egyének erőszakosság által csak megrontanak a köztársaságot; ezért rend embereinek kell az ál- lamkormányon állaniok. Oly kormányra van szük- ség, mely kérihetetlen a rendháborítás ellen; egy pártkormány csak maga juttatná veszélybe a köz- nyugalmat. Kétségkívül könnyebb lenne ránk néz- ve, egy pártnak engedelmessé válni, mint az összes pártok közt a súlyegyet fentartani. Ez nálam éppen nem politikai scepticismus, hanem csupán a helyzet rézhajlatlan méltánylása.

Szónok még egyszer visszatekint saját műkö- désére a legutóbbi két év alatt. „Én nem félek — ugymond — a történelem ítéletétől. Mi szembe szállottunk a communével. Midőn akkor azt mondták nekem, hogy mégis kerülőm kellene a vérontást, én azt válaszolám: Mindegy, még ha vérek özönnel kellene is folynia, a hadseregnek be kell jutni Párisban. S az Párisba behatolt, mi a nagy lázadást legyőztük s a rend diadalmasodott. Ezután két oly kölcsön vit- tünk keresztül, melyek a történelemben példátla- nok, s biztosítottak az ország végleges felszaba- dulását. Mig egész Európa pénzválság miatt szen- ved, mi a világot bámulatra indítjuk fizetéseink pontossága által. 4 milliárd le van fizetve, az 5-kre az első fizetés már egy hét múlva megtörténik s minden további fizetés biztosítva van.

Midőn Frannziaország ily életerőt muta- tott, visszanyerte tekintélyét. Egész Európában hisznek Franciaországban, s becsülik annak kör- mányát.

Ha hadseregünket helyreállítjuk, miből én nem csinálok titkot, ezen senki sem csodálkozik; mi fegyverkezünk, mivel az európai concertben el akarjuk foglalni a bennünket illető rangot, de nem azért, mintha háborút terveznénk. Európa hitelt ad szavainknak. Benn az anyagi rendet teljes mérvben fentartjuk. Hitelünk szilárd, a börze minden pani- quetól kímélve marad. Mindezt önök nem fognak végbemenni pártpolitikáikkal, harczoló kormányza-

ttal. Igen, de nem erkölcsi kormány, mondják. Bizonyára ezt nehezebb létesíteni; de az, ki min- dig csak arról beszél, éppen legjobban meghábo- ritja azt. Az erkölcsi nyugtalanság oka a kormány- formának roppant kérdésében fekszik. Önök azt mondják, hogy önök monarchisták, hanem csak conservatívek. Hiszen mi is conservatívek vagyunk, s csodálkoznom kell rajta, ha oly egyének, kik nálam sokkal fiatalabbak, s éppen semmit sem tet- tek velem szemben, ezen szóval pompát üznek. Tegnap azt mondták önök nekünk, hogy nem ad- nak hitelt, ha conservatíveknek nevezzük magun- kat; szabad legyen önöknek kimondanom, hogy ha önök kifejezték, hogy önök nem monarchisták, önök- nek senki sem hisz.

Én előbbi nézeteimnek egyikét se tagadám meg s be tudom bizonyítani, hogy én conservati- vebb vagyok mint mindazok, kik engem itt félbe- szakasztanak. Ha én a baloldal segélyeiben része- sülök, ez azért történik, mivel szavamhoz hív ma- radtam. Egy bölcsész egész kényelemmel vizs- gálhatja, hogy e vagy amma kormányforma-e a jobbik. De ha valaki kormányon van, másként áll a dolog. A provisorium veszélyes a mennyiben az a közdírt az összes pártok előtt szabadon hagyja; az egyik párt erőszakossága a többiek erőszakos- ságait eredményezi. Mi a jövőt lehető sokáig nyit- va akartuk tartani; de ha mi a kellő perczben azt mondjuk önöknek, hogy most már a proviso- riumot nem lehet tovább fentartani, ez még épen nem árusál. Én, a monarchia régi párthive, most nem csinálhatok abból titkot, hogy a monarchia nálunk lehetetlen. Közvetve ezt önök maguk is be- vallják, midőn azt mondják, hogy nem a monar- chikus, hanem a conservatív ügyért harcolnak. Csak egy trón létezik, s 3 embernek nincsen azon helye. (Jobboldalon nyugtalanság.) Ha a jelen kör- mány folyvást félreismeretlik, ennek a provisoriu- um az oka. Sajnálom, hogy két minisrtől megkel- lett válnom; azonban egységes, homogen minis- teriumra volt szükség, s azért oly férfiakat válasz- ték ki, kik a földolagban eszmében osztoztak. Az alkotmányi törvényekkel mi önöknek kezét nyuj- tunk; ezt önök majd csak azoknak figyelmeőbb átolvasásával fogják belátni. Kétségkívül kikerül- hetetlenül szükséges volt, azoknak a kormányfor- ma végleges meghatározását bocsátni előlük. Az általános szavazat jogot nem lehet többé felfor- gatni. És annak ízejében egész buzgalommal har- czoltam az ellen; most annak uralma megdönthet- len; hanem lehet azt tisztább s erkölcsösebbé ten- ni. A két kamra-rendszer feltétlenül szükséges. A történelem nem ismer arra példát, hogy egy or- szág sorsa tartósan egyetlen gyűlés mellett volna biztosítva. Továbbá előre kell látni a összeütközé- seket a népképviselőt és a végrehajtó hatalom közt, mely összeütközéseknek itt már nem egy pél- dája áll előttünk. A 30-as bizottmány határozatait természetes értelmeknek összes ösztöneit megsér- ték, mégis békülékenységből alájuk vetem magamat. Fájdalom, látom, hogy ezen előzékenység haszta- lan volt. A jobboldalon nem akarják elfogadni elő- terjeszményeinket, mivel ezek valami másról s nem a monarchiáról szólnak; a baoldalon pedig azért vetik el azokat, mivel itt ezen háztól minden sou- verain jogot megtagadnak, s azt állítják, hogy csak a jövőbeli nemzetgyűlés alakíthatja meg a köztársasá- got. Mi ellenkezőleg azt hiszük, hogy midőn ezen javaslatokat önök elő terjesztjük, a conservatív köz- társaság megalapítása végett, sajátképen conserva- tívok gyanánt jártunk el. A legutóbbi választások épen nem oly nyugtalanító, mint ezt elakarták hi- tetni.

A részleges választások majdnem mindig kedvezőtlenül ütnek ki a conservatív pártra nézve; az általános választásokban a mérsékletesebb nézetek majd győzelemre fognak jutni. A conservatív jelöl- tek azért buktak meg, mivel mindig monarchicus utógondolatokat tulajdonítottak nekik. Ha egyszer a köztársaság kérdésén kívül leend, akkor a válas- tások nem fognak többé végletes szellemmel birni. Ezen szándékkal terjesztettük mi önök elé törvény- javaslatunkat. Ha ezek is lehetetleneknek fogná- nak bebizonyulni, akkor természetesen csak a dictatura számára lenne hely. Hogy ez hová ve- zet, azt nem szükség önöknek mondanom. Azzal Féanciaország 1815-ben legalább még dicső- séggel bukkott el.]

De miként bukkott el 1870-ben! A nagy embe- rek diktatúrája dicsőségre juttatott el bennünket; a kis emberek diktatúrája egyszerűen tönkre jut- tatott bennünket. (Tartós tetszés jobboldal.) Az egyik nálunk tökéletes; az 100-szorta nagyobb, mint győzőinknél; egyenemely német város a legutóbbi időben oly zavarok színhelye volt, mi- nők nálunk lehetetlennek lennének. Tegnap a kör- mánynak kemény dolgokat mondtak, még pedig oly sajnálkozó modor, melynek valóban meg kelle bennünket hatnia. A szónok most véget jószolt ne- kem; azt monda, hogy én nevétséges tárgyává le- endek, s hogy én a radicalismus védenőze lennék. Köszönöm neki ezen barátságos intéseket, azokat vissza akarom neki fizetni. Ő is védenőz; de ő oly védnökséget élvez, melyet atyja, a nemes Broglie herczeg utalattal utasított volna vissza, ő a csá- szárság védnökségét élvez. (Baloldalon zajos tetszés, jobboldalon elégtelenség jelei.)

Külföldi hírek.

Párisból jelentik, hogy Mac-Mahon tábor- nagy, mihelyt értésére esett az elnökválasztás cred- ménye, rögtön Thiershez sietett (a kinél volt még akkor is, midőn a nemzetgyűlés küldöttsége felke- resé) s kérve kérte a volt elnököt, hogy az ügy- vezetést a francia territorium felszabadításáig meg- tartsa. Csak miután Thiers határozottan tagadó vá- laszt adott, s a tábornagyot biztató, hogy az el- nökséget fogadja el, határozá ez utóbbi rá magát. Thiers már is átvette a vezérszerepet a nemzetgyű- lési balközépben. Mondják, hogy az egyesült bal- párt a harcot újból meg fogja kezdeni és pedig azzal, hogy formaliter a nemzetgyűlés feloszlatását hozzák indítványba. A diplomatiái testület tagjai már is tiszteltek az új köztársasági elnökkel; ki egy pár nap eltelté után fogja csak hivatalo- san fogadhatni a külföldi hatalmasságok követit. Ez utóbbiak a dolgok új fordultával kibékülni lát- szanak, az olasz és spanyol követek egyedüli kivé- telével.

Párisból 26-ról írják, a hadi kártérítésből aranyban és 20 millióból ezüstben áll. A nemzet- a most lejárt részletfizetés első része 50 millióból gyűlés 26-ki ülésében Broglie Mac-Mahon egy üzenetét olvassa föl, melyben az kormányzási programját fejt ki. Ő — mint az üzenetben mon- datik — a törvény végrehajtója, s a nemzetgyű- lés többsége akarátának hű létesítője leend. A kül- politikára vonatkozólag elődének politikáját folyta- tandja, mely a béke fentartására s a hadsereg újra- szervezésére volt irányozva. A belpolitika erélye- sen conservatív leend; ő a törvények számára oly organumokat fog alkotni, melyek ezen politikát tisztelendik s annak számára tiszteletet fognak sze- rezni. A kormány öröködni fog a nemzetgyűlés souverain hatalmának épsége fölött.

Róma. Az orosz császárné 26-kán d. u. fél 1 órakor ide érkezett s a pályaudvarban a király, a királyi ház herczegei, az összes hatóságok, né- mely külföldi követek, s az olasz miniszterek által fogadtatott. A császárné a királylyal, és Mária nhnő Margit hgnővel egy kocsiban foglalt helyet. A katonaság s a nemzetőrség sorfalat képeztek. — Nagy néptömeg volt jelen a császárnő megérkezé- sénél.

Rómából 27-ről jelentik, hogy az orosz csá- szárné audientiát kért a pápánál, s legközelebb a pápa által elfogadtatik. A kamra a vallási testüle- tekre vonatkozó egész törvényjavaslatot 196 sza- vazattal 46 ellen elfogadta.

Belgrádban 27-én a belügyminiszteriumban egy bizottmány alakítottat, melynek feladata: a szerbiai vasut engedélyezéseért különböző ver- senytársak föltételeit megbirálni.

Konstantinápolyban a múlt pénteken ren- dőrmiszterre kinevezett Revuff pasa 26-án a tü- zérség nagymesterévé, és Achmet pasa rendőrmis- zterre nevezettek ki. Még nincs elhatározva, hogy vajjon az egyiptomi alkirály el fog-e menni Bécsbe.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 30.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztas- sanak előfizetéseiket mihamarább megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.**

— **Pünkösöd másodnapján** a nyom- dások tartanak májálit a „Nemes-kertben,“ bi- zonytal kedélyes vidor multság lesz az.

— **A Fröbel-kert körül** a munkálatok annyira előhaladtak, hogy nem telik bele egy hó- nap s e hasznos intézetben összegyülekezhetnek a gyermekek.

— **A „Hilaria“** közelebről mint halljuk egy nyári dalestélyt fog tartani. Csak ne bohózatost, mert az utolsó ilyenmü estély, mint az eredmény bebizonyította, igen silányul ütött ki.

— **A sétatér kezelése** ez évben kiváló figyelemmel történik s napról napra több szépítést eszközölnek úgy az utak, mint az árnyas fák alatti talajon, hol fiatal csemeték ültetését végzik igen szorgalmasan.

— **Műsorozata** a kolozsvári dalkör és az ujjonnan alakult polgári dalárda, dalegyletek közre- működésével Kolozsvárt, 1873 junius hó 8-án az „Angol királyné“ mulató kertben rendezendő táncz- vigalommal egybekötött rendkívüli jótékony czélú dalestélynek: 1) „Nyitány“ előadva a zenekar által. 2) „Szomorúan szól a magyar nótá“ népdal Sz. G.-től, előadva az ujjon alakult „polgári dalárda“ által. 3) „Dalár borda“ Hann Már- tontól, előadva a „kolozsvári dalkör“ által. 4) „Lengje keblünk hő dala“ Zsaskovsz- kytól, előadva a „polg. dal.“ által. 5) „Népdal- egyveleg“ Zimaitól, előadva a „dalkör“ által. Belépti díj személyenként 1 frt, 3 tagból álló csa- ládjegy 2 frt, 5 tagból álló családjegy 3 frt. Az estély 6 órakor kezdődik.

— **Ezzel kapcsolatban** közöljük a ren- dező bizottmány névsorát: elnök Krémer Ferencz, jegyző: Bergay A. József, bizottmányi tagok: K. Biasini Domokos, Bogdán István, Böckel Kár- zly, Gámán Zsigmond, Harmathy István, Hann

Mártón, Köleséri János, Minorich Károly, Szász Gerő, Tauffer János, Tóth Tamás, Tutsek József.

— **Tavaszi mulatságot** rendez junius 15-én a kolozsvári kereskedő ifjuság egy felállí- tandó kórház alapjává a „Nemes“-kertben.

— **Edelsheim Gyulay** báró cs. kir. tá- bornok esküvője Kronau Friderika a bécsi wieden színház társalgó színészjével hétfőn ment végbe a bécsi evangélikus templomban; tanuk gr. Grüne és b. Nopca voltak.

— **A kolozsvári egyetem** román ifju- sága junius 12-én az „Angol királynéhoz“ cím- zett kertben egy zártkörű tavaszi ünnepélyt fog rendezni, melynek tiszta jövedelme a „felállítandó román jogakademia alapítókének“ gyarapítására fog fordítani. Marianu Miklós, bizottmányi jegyző.

— **Tauffer János czukrászata** helyiségét minden évben gondos javítások által iparkodik megkedveltetni, az idén is egészen ki- kicsinosította azt vendégei kényelmére s a város díszére.

— **Egy Aleppoban** internált volt honvéd törzstisztnak három értékes fegyvere eladó: Bem tábornoknak egy török kardja, damaszkusi pengeje negyven rozsa, markolata orszarv, hüvelyke ezüst- be van foglalva. Egy egyenes toledo-kard, csillag- zott markolattal. Egy török handszár, pengéje la- katos mű. A fegyverek a „Hungária“ vendéglő irodájában megtekinthetők Pesten.

— **Egyházi zene.** Pünkösöd vasárnapon az akadémia templomban d. e. 10 órakor. Mise d. ben, Preindlől. Graduale Beethoventől, Offer- torium „veni sancte“, Pichler Bódogtól.

— **Az „Independance Belge“** nagy elismeréssel szól Munkácsy „Tépkészítő“ című festményéről, mely jelenben Párisban van kiállítva; kompozitóját kitünőnek, rajzolasát korrektnek, ha- tását elragadóknak nevezi.

— **Ki Persia felől** bővebb felvilágosítá- sokat óhajt nyerni, az vegyem megának dr. Po- láknak 1865-ben Lipcsében megjelent művét ez országról, melyet most angol nyelvre is készülnek lefordítani.

— **Berlinben** a pénziány nagyobb mint előrelátható volt, és egyes ottani cégeknek bizo- nyos bukását emlegetik.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrend- del indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul na- ponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és est- véli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szegent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti összes várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyors- kocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatla- kozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul na- ponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvárt és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönné is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre na- ponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor. ponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Arszabály 30 font szabadpodgyászszal: Ko- lozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza 1-ső és köz- belső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tul- suly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza 1. és közbelso Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Ko- lozsvárról Deézsig 1. és közbelso Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tul- suly 4 kr. A közbeeső kisbebb állomások 40 kraj- czánjával mértföldenként számíttatnak, azon meg- jegyzéssel, hogy a megkezdett mifld egészbe szá- mítottatik.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényel- mere az intézet minden lehető kényelemről gon- doskodik, reméli további pártfogásait is meg- nyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.

gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Maj. 29-ről. 1873 5% metaliques 66.80. nemzeti kölcsön 72.—. 1860-diki államköl- csön 99.25. Bankrészevények 948.—. Hiteleszvé- nyek 289.50. London 111.—. Ezüst 110.—. Cs. kir. arany —.—. 20 frankos arany 8.88.

Földterhermentesítési kötvények: Magyar 76. 50. Temesi 73.—. Erdélyi 72.50. Horv. Szlavon. —.—.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Pályázat.

Az alólt m. kir. pénzügyigazgatóság területén egy IV. osztályú adóellenőri állomás 840 ft. fizetéssel, 100 ft. lakpénzzel s esetleges előléptetés folytán egy V. vagy VI. osztályú adóellenőri állomás 780 vagy 720 ft. fizetéssel és 100 ft. lakpénzzel, vagy pedig egy IV. V. VI. vagy VII. osztályú adótitkári állomás 800 ft., 700 ft., 600 ft. vagy 480 ft. fizetéssel és 100 ft. lakpénzzel, a fizetés $\frac{2}{3}$ -ával felérő tisztviselői letételének kötelezettsége mellett betöltendő.

Pályázók a hivatalos magyar és azonkívül a német vagy román nyelvből jártasságukat, továbbá a számviteli és pénzügyi képzettségüket igazoló, — végleg adóhivatali vizsga letételi bizonylatokkal felszerelt kérvényeiket ezen m. kir. pénzügyigazgatósághoz **három hét alatt** benyújthatják.

Nagy-Szeben 1873. évi május hó 20-án.

182 szám 1873

Árlejtési hirdetés.

A nagyméltóságú m. k. közmunka és közlekedési ministeriumnak 1534/1873 sz. magas rendeletéből — a Maros vontató útjainak kijavítására — Marosújvártól Zámig — költségvetés szerint 3953. forint 14 kr. erejéig — alólt hivatal helyiségén f. é. **junius 9-én** reggeli 10 órakor nyilvános árlejtés fog tartani; melyre is vállalkozni kívánók, ezennel 10% bányat és biztosítékkal ellátva megjelenni felhívattak. —

A gyulafehérvári m. k. folyam mérnöki hivatalától. —

Gyulafehérvárt 1873 május 25

Mikkel József

m. k. mérnök

Utányomat nem díjazatik.

842

3—3

Dr. Chorin

1865 óta fűrdő-orvos

a Herkules-fűrdőben
(Mehádián)

ajánlja magát t. kartársainak és a n. é. közönségnek. Bizonyos esetekben a fűrdőgyógymód villamos kezeléssel kapcsolatban alkalmaztatik. 816 2—2

799

9—10

Gruber János

Pesten, Lipótváros, Széchenyi- és csillagutca 6 sz.

ajánlja nagyválasztékú

Firniszok, lakkok, lenmag- és fa-gépolaj, legjobb angol kőszén-kátrány, leg-tisztább fakátrány és vörös benzin-lakkátrány házfedelek behuzására; zeolithkő-fedőlapok, asfált, tűzhatlan téglák és tűzhatlan agyag; belga pátens-kocsikenőcs, fehér szurok, gyanta, sűrűző szurok és fenyűenyv, finum szurok cipészek, kefekötők, kovácsok és hajók számára.

Minde ezeknek ezután saját házamnál Lipótváros, csillagutca 6 sz. a. újan fel-állított fiókraktárában is kaphatók.

Kehlheimi márvány-lap-, lithografkő-, fűző- és éjjeliasztal-lap-raktárát minden nagyságban, tömörmivű jól kiszáradt parkettait, valódi angol Robinspatent **Portland-cementjét** védbélyeggel, kufsteini vízhatlan cementjét, **alabástrom stuk-kátróját** és **mezei gipszt**; továbbá mindennemű bajor földfestékeit, fehér olomát, fehér gálizát, Ultramarin kék és tört olajfestékeit.

(836)

(6—*)

Egy ezer darab magyar kir. vert arany

díjul annak, ki betudja bizonyítani,

hogy kolozsvári papirkereskedő

KERESZTESY PÁL

mint a görgegyi merített papirgyár raktárnoka

bárcinek is, említett papirgyár terményeit valahol vagy valaha

az eredeti gyári árnál magasabb árba árulta

vagy árusítaná jelenleg is.

Ezennel megnyitattott a pályázat

1000 darab magy. kir. vert arany elnyerésére.

Ugyanis az eredeti gyári árak a következők:

Fein Concept: F. A. Nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	3 fr. 25	3 fr. 85	5 fr. 50	6 fr. 40	7 fr. 50	9 fr.	11 fr.
Rendes Concept: O. A. Nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	2 fr. 70	3 fr. 20	4 fr. 50	5 fr. 50	6 fr. 50	8 fr.	10 fr.

r i z m á n k é n t.

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárúsnál Kolozsvártt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható.

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e — 1540. Kr. u.)

Egy külön kötet világosító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta **Jakab Elek**,

Ára 10 ft.

165—*

(327)

E minden tekintetben nagy, epochalis munkát itt hosszasan dícsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár városi munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmesei t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb részét az utabbi története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklődéssel fogja lapozgatni és benne bolygani, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Szekely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága

szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

A hírlapokban bármely könyvkereskedés által hirdetett könyvek, hangjegyek, általam gyorsan és azonnal kaphatók.

Demjén László

Könyv-, mű-, hangjegy-kereskedés és zongora tár.

m. k. egyetemi könyvtárúsnál

Kolozsvártt.

Legújabb hangjegyek.

Legújabb könyvek

Iskolai könyvek,

nagy

választékban.

Ima- és ájtatossági könyvek,

egyszerű és egyszerűen

disztribúcióban.

A legújabb könyvek

az iródnál minden ázából azonnal kap-

hatók vagy megrendelhetők s

videkre

is

rögtön elküldenek

Zongorák 300 fttől 450 fttig.

Pianinók 350 fttől 450 fttig.

Használt zongorák 80 fttől 180 fttig.

a legolcsóbb áron a minőség szerint, jóállás mellett.

(620) 43—*

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI**KÖNYVNYOMDÁJA**

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonanfelszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomda megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhierek, baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 ft.**
FELVÁLLAL KÖNYOMDAI MUNKÁT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda. — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szereztetnek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosított.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

79—*